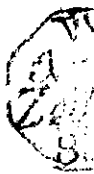

MAGYAR KURIR

Indult Bétshől, Kedden Julius 29-dik napján, 1817-dik esztendőben.

D. á n i a.

Éppen nem lett a' reményelt haszna a' minap említett példás büntetésnek, melly a' *Koppenhágai* rabokon végre hajtatott. Még vadabbakká lettek azok ezután. Úgy viselik magokat, mint elszánt kétségbe esettek, és semmi úton módon le nem akarnak tsendesülni. Alig vitték némelly részt a' *Holmi* fogságba, egyre ismét ujj zárvart kezdettek. A' köfalakkal kilyuggatták, és ugyan tsak munkába került, hogy vissza tudták őket tartani. Azolta a' testi büntetéseket duplázták; de haszontalan. Még az asszonyi nemen lévő foglyok is mozogni kezdettek, hogy magokat a' fogsághól ki szabadítsák. Egyet az el szököttek között 5nap mulva ismét be fogták. A' nyakán lévő vassal, és tömlőtzi ruhájával együtt szökött el. Utjában egy Tisztnek a' lovára akadt, hirtelen reá perdült, és a' strázsa szemeláltára ki váglatott a' város kapuján. De mivel a' nyakán való vástol nem tudott szabadulni, sehól se talált menedéket. A' másik két szökevény ragadozásból él, és a' kezek közé kerülő áldozatokon olly kegyetlenséget követ el, hogy egy ilyen meg támadott személyt haldokolva vitték a' Betegekházába. Minekutánna minden nála lévő vagyonából ki vetkeztették; olly gyilkos módra össze törték, hogy mint lész halottat úgy hagyták helyen. Hanem hiszen meg sognak lakolni; mert a' legujjabb tudósítások szerint már ezeket is

be fogták, mikor éppen egy házba akartak volna be rontani.

Frantzia Ország.

A' tsak most született Fő Herceg Asszonyka niuts többé. E' folyó Hónapnak 14-dikén estvéli 8 — és 9 óra közt meg halálozott. Születése napján t. i. Jul. 13-dikán jól volt éjtzakai 11 óráig; hanem ettől fogva igen nagy rendetlenségek mutatták magokat lélekzésében 's vérének kerengésében. *Berryné* Ö K. Fő Herceg Asszonysága Julius 13-dikán 's 14-dikén egész éjtzaka szakadatlan aludt, 's reggel tsendesen volt.

A' Frantzia országban privilegiált szerentse, vagy *hazard* játékról e' követhesendő figyelemre méltó értekezést olvassuk a' közönséges levelekben: „Ha a' mostani Fr. Kormánytsék egy mind szivére mind lelkére nézve Nagy Monarának vezérlése alatt privilegiumnál fogva szabadossá teszi a' szerentsejátékok: sajnálkozni kell azon szomorú kéntelenségen melly a' Statust arra kényszeríti, hogy rendkívül való, sőt az erköltsiséggel egészen ellenkező eszközöket vegyen elő pénzbeli szükségeinek ki elégitésére. Hogy miből álljon az a' haszon, mellyet ez az engedelm be hajt, eléggé ki fog tetszeni ezen hitelre méltó forásokból merített le írásból. A' szerentse játék egész Fr. országban, az az *Párisban*, és még három vagy négy Ferdöhelyeken bizonyos Kereskedőt Társaságának ki van adva árendába. Ez azért esztendőnként 6 millió Frankot (több mint másfél millió

Tallért) fizet. Ebből az Árenda pénzből minden költséggel együtt egy egy napra 30,000 Frank esik, vagy más szókkal, az Árendásoknak minden nap 30,000 frankot kell nyerni, míg csak egyetlen egy pfeninget is, mint a' mondott szörnyű nagy Tőke pénznek interesét zsebjekbe félre tehetnek. Ezen kívül még a' tiszta nyereségnek is ha az 6 millió Frankra megy felét, ha pedig azon fellyül megy, két harmadát a' Kormányzók magának veszi. Ha már a' minden napi költséget 30,000 Frankra tesszük esztendő által, az 12 millióra megy. A' 6 millió Capitalisnak mellyet a' Kereskedők össze kiritettek, az interese, 12, v. 16 perCentumával számálva közel egy millió Frankot tesz, úgy hogy az esztendői költséget 12 millióra könnyen számálhatjuk. Hogy pedig 16 perCentumot számálni lehessen (a' mi egy ilyen Spekulatzióra még igen mérsékelt nyereség) v. más szókkal élvén, hogy a' Kereskedők a' Tőkepénznek interesre való kiadása végett 1 millió Frankig osztohassanak, már az előtt meg kellett a' Kormányzókkel osztozni nekik, így az egész nyereségnek 2 millió Frankot kellett tenni. Már ez pedig, a' mint akárki is által láthatja a' leg kevesebb; de 6 millióra bizonyosan lehet azt tenni; mert a' Kormányzók ezen esetben 2 harmadrészt meg tartott magának. Ha ezt a' tiszta nyereséget esztendeig csak 4 millióra számáljuk is, és a' 12 millióból álló költséget hozzá adjuk: ki jön, hogy esztendő által leg alább is 12 millió Frankot vagy 4 millió Tallérnál sokkal többet el kell a' Közönségnek a' külfölbéle Játék kasszákon veszteni. Mennyi sohajtást, könyhullatásokat, átkokat, szitkozódásokat, öldökléseket, és magagyilkolásokat lehetne esztendő által ezen 16 millió Frankon tserélni.

Reyne úr a' Rhodanus vize mellyékén felállított Törvényszéknél Királyi Procurator e' Alónap 13-dikán tett hivatal

szerént való jelentést a' *Lyonban* Jun. 8-dikán ki ütött zendülésről. Annak rövid summája ez: „Nagy az a' gonoszság, melly *Lyonban*, és a' *Rhodanus* Vize' vidékén több helyeken forraltatott. Nem más volt abban a' tziel, az Igazgatásnak megváltoztatásánál, a' Frantziának törvényes Királyok ellen való Fellegyverkeztetésénél, öldöklésnél, és pusztításnál. Régen készültek előre ehez. Már Februariusban, s Martiusban titkon mozgáltak, verbuváltak, s szöveterkeztek. Minden gyanus személyek elfogdosztattak, csak egy nagyobb rangu emberre is, ki a' pártnak Feje lett volna, nem lehetett akadni. Már úgy látszott, hogy nem kellene semmitől is tartani, azonban mind csak terjedt a' békételenség, mellyet a' drágaság még inkább nevelt. Kissebb nagyobb mértékben n' ughatatlanító hírek repdestek *Lyonban* s körül belől annak vidékén. Hellyel helyel olyanok történtek, a' mikből valami istentelen zimbóráskodásokra ugyan nem lehetett következéseket formálni; de még is a' tsendesség megháborításával senyegetődztek. Itt voltunk akkor, mikor a' *Trevoux* Procurator jelentést tett az illető helyeken, hogy valósággal veszedelmesek a' környüllállások, és Jun. 1 - ső napján *Lyontól* 4 órányira, *Trevouxzal* által ellenben a' *la Serandinieri* Síkságon számos fegyveresek összevgyülekeztek, és feltámaszkodásra közel lévő határnapot tettek. *Desultes* úr egyszeriben hozzá fogott a' nyomozáshoz, midőn Jun. 8-dikán a' gonosz szándék hirtelen ki ütötte magát. Ezen a' napon szinte egyszerre két egymástól nagyon távol eső pontokon ki lobbant a' támadás tüze, egy felől *Charnay*, más felől *St. Genis Laval* Helységében. Amonnan *Charay*, *Moranay*, *Alix*, *St. Germain*, *Cheffy*, *Savigny*, *Bally*, *Bagnol*, és *Chatillon*; eminnen pedig *Isigny*, *Millery*, *Brignais*, és *St. Andeol* Helységire kiterjedt az. Itt

mindenütt meg kondúlt a' lármaharang; vakmerő vezérek akadtak, kik tsalogatás, 's fenyegetőzés által minél többeket talpra állítani törekedtek. A' békeszerető birtokosok közt kevés követőkre, de annál többre találtak a' ragadozásra kész szegénység 's meg veszett erköltsüek közt. Ezeket már jó előre magok részire hódították; fegyvert puskaport adtak kezekbe; sarlókat, és szénahányó villákat ragadtak azok, kiknek fegyverek nem jutottak. Mihelyt leg elsőben jel adódott, egyszerre fegyveres csoportokba verődtek. Többnyire mind a' őszinü kokárdát tették fel, és leg első lépések az volt, hogy a' Helységházokon lévő Királyi tizmereket le tépték. Még abbeli tizeljokat sem palástolták, hogy a' jelenlévő igazgatást fel forgassák, és *St. Andeolban* nevezetesen nagy lármával ezt kiabálták: „A' Bourbonok a' magok idejekben uralkodtak; Bonaparté is a' magáéban; most már mi reánk került a' sor! Reájok! Tudjuk: mi tsoda gonoszságokat tud egy rablántzait széltszaggató népsoport el követni! Már is a' *Charnay*, *St. Genisi*, *Cheffyi* papokat vagy arra kényszerítették, hogy velek tartsanak, vagy rosszul bántak velek, 's házaikat ki rabolták. A' *Maireket* fel se vették, hirtzolták őket, vagy mint a' *Millery*, *Thibaudieri* *Maireket* a' Helységházokba be szorították, 's 5 — 6 óráig lövöldöztek rájuk. Rémülés követte nyomdokikat, melly mind azáltal tsak addig tartott szerentsére mint valami hirtelen muló szélvész. Egynéhány osztály pandurok 's vadászok ki rendeltettek, és minthogy a' gonosztévők hamar meg félemlenek, ezek az eleinte olly félelmes haramjatsoportok elszéledtek. Bizonyos, hogy magok vallása szerént ezek a' falusi zenebonáshodók *Lyonba* szándéltak öszve huzni magokat, a' hol Generalisok lémének az öszveesküdték seregének Fejei. Valósággal *Lyon* és a' mondott Helységek egyet is értettek; egy

napon 's órában, délutáni isteni tisztelt idején kellett volna ki ütni a' támadásnak. Olly nagyon el voltak ámitva a' lázzasztók, hogy már reggeltől fogva, az utszán majd tsaknem nyilván, az estvére kiütből lázzadásról beszélgettek. Innen származott az az aggodás, mellyet az nap *Lyonnak* minden részeiben észre lehetett venni. De nem voltak a' Felsőségnek szeméibe hunyva; tudták ok a' veszedelmet; intézeteket tettek arra nézve. A' katonái talentomu Generalis *Canuel* úr, Gróf *Chabrol* Prefectus, és Gróf *de Fargues* *Maire*, kik szünet nélkül ébren voltak, a' buzgó Nemzetiörzöserég, a' hív várörzökatonaság meg mentették *Lyon* minden veszedelemtől, zabolán tartották a' városi lázzasztókat, és a' falusiak ellen is segítséget küldözhettek, hogy ezek be ne rohanhassanak. Azomban az öszveesküdték az éjszaka el következésekor még is ollyan tselekedeteket követtek el, mellyeket előre nem lehetett el látni. Egy Királyjához hív Tisztet (*Ledourt*) agyon löttek, és gyilkosít közre nem lehetett keríteni. Szinte így nem lehetett *Lyonban* magában meg kapni az öszveesküvésnek fejét. Tsak ollyanok kerültek kézre kikre gyanú volt, 's tsak nyomozni lehetett házaiknál. Igazán többnyire mind egyiknél fegyverek, golyóbisok, puska töltések találtattak. Eza' leábrázolása azon támadásnak, mellynek minémüségéről egyebek között már tsak az is bizonyoságot tehet, hogy még most is reszketnek azon vidékek, mellyekben ki ütött a' zendülés. A' bennünket fenyegető veszedelmeknek látása minden betsületes érzésű Frantziát még jobban Törvényes Felsőségéhez, 's Királyainknak thronusához köthet, a' kinek nints más ellensége, a' virtusnak és minden társasági rendnek ellenségeinél. Az egész társaság bosszúállást, és szoros igasságot kíván ellenek. Országunknak 2-odik Városa, egy egész Megye; sőt az egész Status és Kormány

veszedelemben forogtak! Villámsebességgel törvény szolgáltatódjon a' bűnösökre! Ennek végre vitelére rendeltettek ki az Urak! Nagy a' be vádoltaknak a' száma; minden nap, és minden órában nő az. Idő kell az ártatlanoknak a' vétkesektől való külön választására, és annak meg határozására, hogy ki mennyiben vétkes? Most csak kettő áll az Urak előtt: *Claude Raymond* és *St. Dubois*; ezeknek sorsát ítélik meg az Urak. Mindeniket halálra ítélték, és Jun. 15-dikán délben ki is végezték. A' többi vádoltak után attól fogva folyik a' nyomozás.

Frantzia országban ismét fel jöttek a' Missionariusok. Sok helyeken a' hol papok nintsenek, van keletek. Általában kevés a' pap Frantzia országban; és így nem árt a' népet a' Vallás biztatásával vagy fenyegetéseivel értetni. *Berry* és *Orleans* vidékén két szörnyű buzgó Missionariust mondanak, hogy jár. A' Déli Tartományokban szintugy *Poitouban*, 's *Bretagneben* még társaságok is állottak össze ezen száradokságnak elősegítésére. Másutt Seminarium is van e' végre.

A' *Közönséges ujjság* egy Frantzia országból való Kereskedő Levelet közöl e' f. Hónap 9-dikéről, mellynek ezek a' dolgok teszik a' summáját: 1) A' Párisban most folyamatban lévő politikai alkudozásoknak ha a' kárpiton felől nem láthatunk is, bizonyos még is hogy Déli Amerika, és a' *Madridi*'s *RioJaneirói* Udvarok egyezése a' tárgy. Amoda Spanyol ország részire segítséget fognak a' tengeri Hatalmasságok adni; emez is pedig már el van igazítva. 2) Frantzia országnak a' Szövetséges Fejedelmek aligha ki nem fogják pótolni kárát, seregeiknek tartásáért, melly ha valaha, most ugyan nagy megerőltetésbe került, sőt úgymondják, hogy a' foglaló (Occupations) Ármádia az idei nyáron mind el hagyja Frantzia Országot, holott 1818-nak az elejére

volt az határozva, és erre nézve csak a' *Petersburgha* küldött Kurirt várják vissza. 3) A' Ministerek ditsértetnek, hogy a' lázadásoknak hirtelen elejét vették. Hogy lessz e' köztök változás, még azt utobb tudhatni meg. Ha lessz is, azért a' mostani Systema meg marad. 4) A' Közönséges Kapitalisok egy kicsit estek, de csak hamar ismét előbbeni állásokra fel kaptak. A' Status papirosaival mind csak spekulálnak. A' Kereskedés áll. Csak a' pamut drágodott. Hogy a' *Pernambukói*'s *Bahiai* pamut fel ment, annak tudni az okát, nem úgy azt, hogy miért ment fel a' *Carolinai*, *Georgiai*, és *Louisianai* pamuté. A' Czúkor szállott, meg meg fel ment. A' kávé, bors maradtak árokban. A' riskása mindenütt nagyon száll az ujj termés miatt. Pályinka erős italok jobban kelnek mint egy hónappal ez előtt. Az olaj száll. Borral keveset mozognak.

Tarasconban egy Kapitány *Oudin*-nak tartott személyt fognak be még a' *Lyon*i zavargásért. Talán nem kell már innen onnan fogdosni, ha eddig a' szükség miatt nyughatatlankodtak; mert itt van az aratás.

Perpignanba Jul. 4-dikén egy gyűlős materiákkal tele lévő magazinumba be ütött a' menykő. Ha a' várnak puska porostornyába belé kapott volna a' tűz, jaj lett volna a' szegény lakosoknak; de a' magazinumnál el fojtották azt.

Spanyol Ország.

Eddig nem volt közönséges a' dohányal való kereskedés *Cuba* szigetén; a' Kormányzék maga bírta azt. Hanem a' Madridi Udvari ujjság 3-dik Jüliusi Darabja egy Kir. végzést foglal magában, melly szerént akárkinék is szabad természeteni, készíteni, és eladni mindennemű dohányt. De a' termésnek 20-ad részét a' Királynak kell adni. Ezenkívül csak Spanyol hajón lehet azt kivinni, különben le foglaltatik. Mindegy akár külső

országokra ki, akár a' *Cadixi, Corunniái,* és *Alicantei* kikötőhelyekbe be vigyék; a' vám 1 font Leveles v. aprított dohány-tal 1, ha pedig sodorva, vagy szigaro-kba (tsőformába tekert és pipa nélkül szí-ható rudatskákbá) van, és a' finom tubák-nak fontjától 2 Real Amerikai pénz. Azok a' magános személyek, kik magok szük-ségére hozatnak Havannai Dohányt, a' mondott vámon kívül, hogy Spanyol or-szágha be vihessék, fizetnek 1 font Szigar-tól 40, finom tabaktól 34, aprítottól 26 Realokat Spanyol pénzbe. Az elébbeni Királyi Manufactura most tsak az adónak 's vámnak beszedésével foglalatoskodik, a' Financzia' számára minden elsőbbségi juss kívánása nélkül be vásárol, és a' mit be vett, szélllyel büldözi. *Peruban, Ujj Spanyol Országban,* és a' *Philippi-niai* szigeteken úgy maradt a' dohány ál-lapolja mint eddig volt.

Ugyan abban az ujságdarabban van az Amerikai Congressus egy Aktája is elő hozva, melly Akta még *Madison* úrnak elől ülése alatt az idei Mártz. 3-dikán költ. Ebben kemény büntetés alatt meg van tiltva, hogy a' Szövetséges Statusok-beli polgárok hajókat készítsenek akár a' barátságos Statusoknak egyenesen való meg támadására, akár az Insurgenseknek segítésére 's a' t. Ezt az Aktát *Don Luis de Omíssal* mint a' *Washingtoni* Spa-nyol követtel hivatal szerint közölték, Kor-mányszékének meg nyugtatására.

Nagy Britannia.

A' Parlamentom mostanában tartott üléseiben e' következő nevezetesebb tárgyak forogtak fenn:

Az Alsó Ház 8-dik Juliusi ülésében *Bennet* úr mint a' Fő Város Politzájának meg vizsgálására rendelt Biztosságnak feje-czen 3 dolgokról tett jelentést. 1) A' beárú-lóknak rendeltt vagy az úgy nevezett vér-pénzről. 2) Előadta, hogy melly ször-nyen nevékedik azoknak a' gonoszságok-nak a' száma, mellyeket ifjak söt gyer-

mekel követnek el. Nevezetesen *New-Ga-teban* 815. ban 62, lizen hat esztendőn alól févő ifjakat. 814 már 98-at, 815-beu szint annyit, 1816 146-at; 814-di *Augustustól* fogva 1816-diki *Octoberig* pedig 200-at tsuktak be. Tsak 23 volt olyan közöttök, kiket először fogtak be; egy 40-edikszer másik pedig 80-adikszer került kézre. 3) A' számkivetéssel való büntetés jött szóba, mellyen hogy valami fordítottást kellene tenni azon okból ajánlot-ta; mivel 1798-tól fogva 1813-ig két mil-lió 455,525 font Sterlingbe kerültek a' *Botany Bayban* lévő számkivetettek; ellenben a' hajóna lévőök tsak 948,615 font-ba. Ide járúl még az is, hogy tsak 7 esztendőre vagnak ugyan az ilyen szeren-tséllének ítélletve; de többnyire oda hal-nak; mert nints mivel haza jönnek.

Ugyan ezen ülésben *Lord Parnell* azokat a' vádokat, mellyeket némelylek a' Hiberniai Catholicusok tanításaik ellen el terjesztettek igyekezte meg táfozni, és a' szoros vizgálást ajánlotta. Az a' hí-re, hogy olyan Végzés járt volna mind a' két Házakban kézről kézre, mellynél fogva meg hatalmaztatik a' Kormány-szék, hogy mind a' szározi, mind tengeri ka-tonaságnál akármi tisztségre Catholicu-sokat is tehessen, az eddig kívánni szo-kott meg tagadó esküvés nélkül.

A' 9-diki ülésben ujra fel vetődött a' Rabszolgákkal való kereskedés dolga. Ab-ban határozódtak, hogy mivel nagyon lehető volna, hogy Portugallia és Spa-nyol ország ellenségeskedésbe keveredné-nek Angliával a' miatt, ha t. i. ez tsak maga erősödne azokra annak eltörlése vé-gelt: tehát jó volna meg kérni a' Szöve-tséges Fejedelmeket, hogy ők is magok részéről lennének eszközölői annak a' bets-telen kereskedés eltörlésének.

A' szegény *Badeni* kivándorlók tsak ugyan meg nyerték, hogy Canadába ál-tal tétetnek. A' millyen égre kiáltó annak

a' köszívü embernek álnoksága, a' ki ezeket a' nyomorultakat által tsalta Angliába, azomban magoknak hagyta szinte olly dítséretes a' Status hadi 's a' plánta tartományokat illető dolgokban lévő Titoknokjának Lord *Bathurstnak* rajtok való könyörtülése. Egyéberánt ki nyilatkoztatta ugyan ő, hogy meg kellene hagyni minden Commendánsoknak a' partokon, hogy ha még idegenek miennének Angliába előre való engedelem kérés nélkül, egybe vissza szállítsák őket azon partra, a' honnan indultak.

Tsak marad Anglia a' különösségek hazájának *Londonban* tsak kitsibe multt, hogy két jó házból való kisasszonyok nem duelláltak. Ketten szerettek egy Kapitányt. Az egyik meg tudja, hogy a' másik férjhez akar menni hozzá, egybe levelet ír neki, hogy egy pár pisztolyra menjen ki vele. Ez nem kotzkáztatja életét, hanem amazt be vádolja. Egy darabig tsendesesen vannak, de mihelyt meg tudja a' neki böszültt szerelem féltőné, hogy a' másik a' *Tunbridgei* serdőre ment, be fogat, és siet utánna. Annak a' háznak ajtaja előtt a' hol emez szállva volt, meg állítja a' kotsist, ki fogat, és a' pisztolyt neki szegezvén az ajtónak ügy ül ott a' kotsiban több órákig. Se ki, se be nem mert senki menni, mig végre egy tisztviselő végét nem szakasztotta a' játéknak, a' dühös bajnoknét őrizet alá tétvén. — Ezen ismét két ifju uratska veszett össze. Egyik annak, másik emennek fogta pártját. Duelláltak, de nem lett egyiknek is baja, és a' mint kimentek úgy jöttek vissza; egyik is vélekedésétől el nem állott.

A' *Northumberlandi* Herczeg e' f. Hónap 10-dikén 75 esztendős-korában meg kalálozott.

Mind a' két Szitziliák Országa.

Nápolyban az Igasság ki szolgáltatásán változás tétetett. A' Békesség bírák tartódtak meg a' Frantzia Constitutióbol,

az esküdtek helyett. 6 aranyig végezhetnek ezek, minden appellálás nélkül, és a' Helységek magok választják őket. A' Kerületi bírák, kik 3 esztendőre választatnak 20 aranyig ítélnének hasonlóképen sellyebb való appellálás nélkül. A' 15 tartományok közzül mind egyyikbe lévő polgári törvényszékeken kívül vagnak még 4 Törvényszékek, u. m. *Nápolyban, Aquilában, Framiban, és Caranzaróban*, Nápolyban pedig egy legfelsőbb Törvényszék. Minden tartománynak lesz még ezek mellett egy Bűnös-ügy-törvényszéke, a' Kereskedőknek ismét külön. Minden Felső Törvényszék mellé lessz egy Kir. Procurator rendelve, a' ki a' Status jusaira vigyáz. A' Financziára nézve egy számalószék állittatik fel.

Minister *Tomasinak* előlülése alatt hozzá fogott már a' Status Cancellariájának fő Tanácsa, munkálódásához, melly is áll az eddig való Törvények megvisszátartásában, és a' Kormány különböző ágazatainak előindításában.

Orosz Birodalom.

E' folyó Hónap 7-dikén tért által a' Prussziai fő Herczeg Asszony Petersburgban a' Görög hitre, a' következő napon pedig a' Nagy Herczeg Miklós ő Kir. Fő Herczegségével a' Görög Vallás tzeremóniái szerént meg esküdt.

B é t s.

Elorentziából Jul. 23-dikáról írják, hogy a' Portugalliai hajóssereg *Lisbonából* az nap reggel indult el *Livorno* felé. Ugyan az a' Kurir hozta azt a' hirt is Marquis *Marialvának*, hogy a' *le novo Parquete* nevű azon hajó, melly *Rio Janeiróbol* leg közelebb 52 napi utazása után *Lisbonába* meg érkezett; Májusnak 20-dikán a' Pernambucoi parton állott meg, a' hol már ekkor a' Portugalliai zászlók lobogtak mind az *Olindai*, mind az *Arecifei* tornyokon. Ha ez úgy van, már meg kellett az előtt jóval a' fenytésnek esni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Rimaszombatban o' f. Hónap 13-dikén rémítő szerensséltenség történt. A' 2-dik harangot az előtt 17 esztendővel ujra öntötték itt, és régi helyére téven attól fogva használták. Most fel akarván szentelni, a' Templom tornyából leeresztették. Mikor már alatt volt, még egy kitsit emelni akarják, hogy fát tchessenek alá. Hát egyszerre csak szakadoz a' toronybol az állás le. Mivel pedig a' népesség éppen akkor tsődült a' harang látására oda, átallyán fogva lehetetlen volt a' veszedelem elől szélyyel szaladni. Több embereket agyon szakítottak a' le rogyott gerendák. Egy 13 esztendős gyermek, és egy viselő asszony borzasztó módon izekre szakadozva szörnyü halált haltak ott; többen is ki nagyobb ki kisebb sérelmet kaptak. Ezek közzül azután csak hamar 3 kimúlt, és egy nap 5 embert vitték a' temetőbe. Hogy hányan fognak még sebeikben meg halni, nem lehet tudni előre. Julius 15-dikére volt a' szentelés' napja téve, melyet *Rosnyói* Püspök, Fő tiszt. és Méltóságos Gr. Galanthai *Eszterházy László* úr Ö Nagysága, ha csak valami közbe nem jött, eddig már véghez is vitt.

A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács a' *Pesti* Kir. Universitást meg üresedett Tanítószékére a' seb orvosoknak való theoretikos Orvositudományak, mely Tanítói hivatalhoz 1200 forint esztendei fizetés vagyon kötve, Concursust rendelt. E' folyó Esztendei Sept. 9-dikén fog az, az említett Fő. Iskola Orvosi Facultása előtt tartatni.

Aprólékok.

Prof. *Rühst* Berlinben ö F.ge a' Király a' Prussziai Statusnak *Historiáiró-*

jává nevezte ki. — A' *Halai* Universitas Jun. 21-dikén össze kaptsolatott a' *Wirtembergai*val. — *Algierben* szörnyü nagy pestis uralkodik. Ugy van a' hire, hogy az ide való Anglus Vice Consul is meg holt bele, de meg lehet hogy csak mese. — Északi Amerikában a' *Misisipin* 7 nagy gőzhajók járnak. Még a' vizesésekkel is trutztolnak azok. *Cóbbet* urat nem igen szivesen látják ott. — A' meg holt Frantzia Herczeg Asszonyka *Louise Isabelle* (nem *Elisabethe*) a' St. Denisi Kápolnába vitetett Jul. 14-dikén hogy a' Királyi kriptába temessék. A' tudományos munkáiról hires *Staelné* Asszonyság is egy nap holt meg vele, 53 esztendős korában.

Tudósítás.

Alább irtak, a' kedves Nemzeti Kalendarionnak, és más könyveiknek keletéből megemérik a' kegyes hazai hajlandóságot, és bátorzkodnak egy új magyar Kalendariumot ajánlani, mely 1818. esztendőre 8-ad rétbén *Pesti Szarándok* név alatt a' Nemes Közönség eleibe adatik. Mivel ez a' Kalendarium minden esztendőben ki fog jönni, azért azon leszünk, hogy abban az esztendő, és más időbéli jegyzéseken kívül meg legyen: a' Felséges Uralkodó Ház Genealogiája, mulatságos történetek, és gondolatok, és más egyéb hasznos dolgok, a' mint most az elsöben meg lesz az új Postarend, és fizetés minden hazánkban lévő Statiókra, ezeknek távolságokkal, és egy rövid magyarázattal együtt. A' mi kedves lehet, főképpen azoknál, kiknek ezt más módon megszerezni, könnyü módjok nintsen. Másodsor: mivel a' vásárok más Kalendariumokban hibásak szoltak lenni, azért azokat a' Budán kijött Udvari és Status Kalendariumból vettük ki; ha mindazonáltal azokban valami hibák tsúztak volna

Be, kériük a' Törvényes, és Helységbeli Elöljárókat, hogy azokat, nekünk Szabad Postán küldendő levelekben tudunkra adni ne sajnálják, minden a' Közönség' javára izélező jobbitást készek lévén örömmel meg tenni.

Tisztelettel jelentjük tovább, hogy más esmeretes könyveinken kívül a' jövő János fővételí vásárra megjelen egy munkátskia e' név alatt: A' Szivnek Gerje de lmei, három történetekben, Lafontaine-ből, — és hogy abból a' kedves munkából, mélyet olly örömezt olvasnak: a' Délu si Philoklés, még nyomtatványaink vának. Mind a' könyveket, mind a' Kalendarionot lehet találni Hazánkban lévő minden Könyvárossal, és Könyvkötőnél.

Pesten Jul. 19-dik napján 1817-ben.

Füsküti Landerer
örökösei.

J e t e n t é s.

A' Debreczeni Typographiának egy-néhány esztendőtl fogva volt fáradhatatlan és hasznos igazgatója, néhai *N. Csáthy György*, a' multt Hónapnak 16-ik napján elvégezte munkás életét. Hátramaradott özvegye engedelmet nyert a' helybeli Nagy Tekintetű Elöljáróktól arra, hogy boldogult Férjének itt lévő Nemzeti Könyváros boltját meg tarthassa, 's kereskedését továbbá is folytathassa. — Kivánta azért mind a' Nagy Erdemű közönséget erről tudósítani, mind az érdeemes könyv-szerző urakat arra kérni, hogy mint eddig boldogult Férjére, ugy ezután ő reá méltóztassanak az Előrefizetésnek beszédését, 's könyveiknek eladá-

sát bizni: azt igérvén, hogy általa hátramaradást senki szenvedni nem fog.

Debreczén Julius 1-ső napján 1817.

a' megboldogultnak
özvegye

H i r d e l m é n y.

Emlékezetre méltó lépés a' Magyar hazabeli Könyvnyomtatás' Mesterségében most az, hogy a' *Magyar új Testamentom* a' *Károli Gáspár* fordítása szerént olly' gyönyörű betűkkel és papirossal, 's olly' szép rendel 's nagy gondal nyomtatattatik *Pesten*, hogy ez a' szép kiadás akármellyik a' külföldi legelső Nyomtató-Műhelynek is díszére szolgálja; a' mint ezt, az itt előttünk fekvő, már kijött egyik árkus bizonyítja. — Az a' gond, a' mélyet arra, az efféle dolgokhoz rendkívül értő Kiadó fordít, ritka. Három Correcturán, egy Revision, együtt 5-szöri olvasáson megyen által a' könyv a' Kiadó keze alatt, annyi bizodalommal, hogy a' ki azutan *nyomtatásbeli igaz hibát* találna benne, minekelölte a' nyomtatás újába indulna; annak minden egy hibáért 1 species aranyat mert igérni a' Kiadó.

Ez az új Testamentom a' beállandó öszre kész lessz. — Lehet még reá prae-numerálni 5 forintjával papiroshoz, Debreczeni *Lörintz-napi*, és Pesti *János-fővételí* vásárokig minden előkelő T. T. *Prédikátor* Uraknál; azonkívül Pesten, *Trattner* Könyvnyomtatónál; *Eggenbenger* és *Kiss* Könyvárossoknál, 's a' *Nemzeti-Gazda* Kiadójánál, a' kik ez en dologban, a' frankirozailan leveleket el nem fogadhatják.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 25-dik napján 328³/₄ — 26-dikán 328⁵/₆ — 28-dikán 328³/₄ — forintot.